

Samtaler som stimulerer til språkutvikling

En studie av språkmakkertilbudet ved OsloMet – storbyuniversitetet

Conversations that stimulate language acquisition

A study of a language-mentoring program for second language students at Oslo Metropolitan University

Kari Mari Jonsmoen

Professor, Enhet for akademisk språkpraksis, universitetsbiblioteket, OsloMet – storbyuniversitetet

karim@oslomet.no

Sammendrag

I 2018–2020 prøvde OsloMet – storbyuniversitetet ut et språkmakkertilbud for studenter med et annet førstespråk enn norsk. Tilbudet har som mål å fremme andrespråkstudentenes ferdigheter i norsk og dermed stimulere til økt læringsutbytte, likeverd og forståelse blant studentene. En språkmakker er en studentmentor som andrespråkstudenten kan praktisere norsk med, diskutere ulike språksituasjoner med, og stille spørsmål om norsk språk og uttale til. Den 12.03.2020 stengte universitetet lokalene på grunn av koronapandemien, og studentene måtte gjennomføre språkmøtene digitalt.

I denne studien undersøkes det hvilke temaer andrespråkstudentene og språkmakkerne retter oppmerksomheten mot i språkmøtene. 154 loggførte språkmøter i perioden 01.01.2020–14.05.2020 og svarene fra språkmakkerne på et spørreskjema ved slutten av prosjektet er analysert ved hjelp av kvalitativ innholdsanalyse. Resultatet fra innholdsanalysen viser at studentene snakker om temaer hentet fra hverdagen, media og studiet i språkmøtene. De arbeider med grammatikk og uttale. I tillegg til språktrening og økt metaspråklig bevissthet, får de i språkmøtene noen å snakke med om studiene og den norske kulturen. Samtidig viser studien at studentparenes refleksjon rundt språklæringsstrategier bør styrkes.

Språkmakkerne har gode erfaringer med digitale språkmøter, og de anbefaler digitale språkmøter også i fremtiden ettersom slike møter gjør tilbudet mer tilgjengelig for andrespråkstudentene.

Nøkkelord

studentmentorer, andrespråk, språkerfardigheter, høyere utdanning, integrering, studenter med norsk som andrespråk

Abstract

In 2018–2020 a language-mentoring program for students was trialed at Oslo Metropolitan University. The aim was to improve the second-language students' skills in Norwegian, and thereby increase their learning outcome, as well as encourage equality and understanding among the students. The students' language sessions started out as physical meetings, but were moved online due to the coronavirus pandemic.

A study was conducted to explore issues with which the mentees and mentors were preoccupied. In total, 154 language sessions were reported by the students in written logs in the period 1.01.2020–14.05.2020, and the mentors' responses to a questionnaire at the end of the project were analyzed using a qualitative content analysis. In the language sessions, the students dealt with issues from everyday life, media and their studies, as well as Norwegian grammar and pronunciation. Findings reveal that the language sessions represent an invaluable place to discuss Norwegian culture and questions concerning the studies. The findings also reveal that the students' reflections on language-learning strategies should be emphasized.

The digital language sessions led to a more accessible mentoring program, and are recommended by the mentors for the future.

Keywords

student mentors, second language, language acquisition, higher education, integration, language skills

Innledning

Siden 2018 har OsloMet – storbyuniversitetet (OsloMet) tilbudt språkmakkere til studenter med norsk som andrespråk (N2). Språkmakkerne er studentmentorer som deler sine kunnskaper om norsk språk og norsk kultur med N2-studenter, altså en partner N2-studentene kan praktisere norsk med, diskutere ulike språksituasjoner med og stille spørsmål om norsk språk til. Andrespråk defineres som «et språk som læres inn etter at morsmålet er etablert, og som læres i et land/miljø der språket er det ordinære kommunikasjonspråket og opplæringspråket» (Selj, 2019, s. 382). Studieverkstedet og enheten Akademisk språkpraksis ved OsloMet utviklet språkmakkertilbudet i perioden 1. januar 2018–1. juni 2020.

I tillegg til å bidra til at universitetets N2-studenter videreutvikler sine muntlige ferdigheter i norsk for studiene og fremtidige yrker, vil språkmakkertilbudet kunne stimulere til likeverd og forståelse blant medstudenter. En studie av en liknende studentmentorordning ved en norsk barnehagelærerutdanning viser at mentorordningen ga N2-studenter økt læringsutbytte og at både N2-studentene og mentorene deres fikk økt tverrkulturell kompetanse (Lundestad, 2015). Sistnevnte mentorordning hadde som mål å redusere frafall blant studenter med minoritetsbakgrunn, bidra til integrering og utvikle studentenes veilednings- og kommunikasjonskompetanse.

I en kvalitativ studie av språkmakkertilbudet undersøkes det hvilke temaer N2-studentene og språkmakkerne retter oppmerksomheten mot i språkmøtene. Forfatteren av denne artikkelen har analysert loggene studentene skrev fra språkmøtene vårsemestret 2020. Loggene suppleres med svar fra et spørreskjema sendt til språkmakkerne etter prosjektslutt. 12.03.2020 stengte universitetet lokalene på grunn av koronapandemien, og studentenes språkmøter måtte gjennomføres digitalt. Språkmakkerens erfaringer med digitale språkmøter nevnes i datamaterialet og kommenteres derfor i artikkelen. Resultatet av undersøkelsen er interessant med tanke på videre utvikling av språkmakkertilbudet og andre tilbud som har til hensikt å fremme studenters norskspråklige ferdigheter.

Bakgrunn

16,1 % av studentene på treårige bachelorstudier i Norge er innvandrerstudenter eller norskfødte med innvandrerforeldre. Mange av dem velger å ta en utdanning innen helse- og sosialfag, administrasjon og ledelse eller innen naturvitenskaplige eller teknologiske fag (SSB, 2020a). Dette er studier OsloMet tilbyr. Universitetet ligger i et fylke der over 33,7 % av befolkningen er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre (SSB, 2020b). Andelen innvandrerstudenter eller norskfødte studenter med innvandrerforeldre som har N2, er langt høyere ved OsloMet enn ved de fleste andre norske universiteter og høyskoler. Mange studenter med migrasjonsbakgrunn lykkes med studiene sine (Fekjær & Leirvik, 2011; Leirvik, 2010). Imidlertid viser flere studier at det er en klar sammenheng mellom undervisningspråk og faglig mestring og at mange N2-studenter strever i studiene på grunn av utfordringer med norsk språk (Selj, 2019; Arntzen & Eriksen, 2019; Jonsmoen & Greek, 2017). For å støtte N2-studentene i læringsløpet har OsloMet siden 1998 utviklet en rekke tilbud, blant annet et Studieverksted der studentene kan få hjelp med

fagspråk, fagskriving og studieteknikk. Språkmakkertilbudet er et av de nyeste tiltakene til Studieverkstedet.

Hvilke språklige utfordringer har så N2-studentene? Funn fra en studie som følger en gruppe N2-studenter i arbeidet med bacheloroppgaven, forteller at de sliter med å forstå og innfri de kravene studiet stiller til skriftlige oppgaver (Greek & Jonsmoen, 2013). En studie blant N2-studenter og vitenskapelig ansatte ved Universitetet i Oslo avdekker følgende hovedutfordringer for N2-studentene: fagskriving, mengden litteratur som skal leses, relevante kulturelle referanser, norske fagord, norske dialekter og andre skandinaviske språk, forelesningsformen, gruppearbeid og seminar deltakelse (Selj, 2019). Samme resultat finner Arntzen og Eriksen (2019) i sin studie, der innvandrerstudenter forteller om erfaringene sine med norsk utdanning ved begynnelsen og slutten av studiet. Utfordringene som trekkes frem her, er: overgangen fra videregående skole til høyere utdanning, tilpasning til en annen utdanningskultur og språklige utfordringer i forbindelse med lesing og skriving av fagtekster. I tillegg er samarbeid og gruppediskusjoner utfordrende. Steinsvik og Hilditch (2014) har undersøkt hvilke erfaringer lærerstudenter med N2 har med gruppearbeid og finner at arbeidsformen kan oppleves som problematisk både praktisk, sosialt og faglig.

De ovennevnte studiene viser at N2-studenter kan ha behov for veiledning utover det rent lingvistiske. «Studentenes utfordringer med språket og litterasitetspraksiser i utdanningen er ofte sammensatte», skriver Tkachenko (2015, s. 210), og poengterer som Selj (2008) at språklæring og faglæring skjer samtidig og i samspill. Det er derfor foruroligende når det viser seg i en studie av N2-studenter i sykepleieutdanning ved første studieår, at studentene kan mangle et funksjonelt språk for studier i Norge. Det til tross for at de har dekket språkkravet i norsk for å oppnå generell studiekompetanse (Greek & Jonsmoen, 2018). Medvirkende årsaker til at språkferdighetene forblir utilstrekkelige for studiet, er ifølge forskerne at enkelte studenter viser liten evne til å reflektere over språkets formside og egen språklig kompetanse, og at de har få eller ingen bevisste språklæringsstrategier. Det norske ordforrådet de har tilegnet seg, er for lite og ikke nok innarbeidet. Samtidig som N2-studentene strever med å få med seg innholdet i det som sies og skrives på studiet, har de problemer med å ytre seg faglig på norsk. I forbindelse med det sistnevnte kan også uttalen være et problem. Dette samsvarer med funn fra en studie av sykepleierstudenter i praksis (Jonsmoen, 2015a). Studien viser hvilke utfordringer N2-studenter kan ha i samarbeid med medstudenter og i praksisstudiene – blant annet kan det være problematisk å gjøre seg gjeldende i faglige samtaler og å oppfatte det som sies i et hektisk arbeidsmiljø der mye uforutsett skjer.

For å lykkes med studier og arbeid trenger andrespråksbrukeren å beherske fagterminologi og fagets ulike muntlige og skriftlige sjangre, i tillegg til hverdagspråk brukt i faglige og sosiale sammenhenger (Jonsmoen, 2015a). Studier fra svenske universitet viser at det å kunne bruke nasjonalspråket som kommunikasjonsmiddel er viktig for å bli inkludert, få autoritet og kunne delta aktivt i beslutningsprosesser (Andersson, 2014; Behtoui & Leivestad, 2019; Mählck & Thaver, 2010). Likevel unngår noen kollegaer hverandre i sosiale sammenhenger i frykt for å måtte snakke på andrespråket (Greek & Jonsmoen, 2020; Johansen, 2018). For å bli kjent og bli en del av det sosiale miljøet på stedet er det å kunne slå av en prat med en medstudent eller kollega viktig. I tillegg er det å kunne samtale uformelt om dagligdagse hendelser på et hverdagslig språk en del av faget og yrkesutøvelsen i mange yrker – for eksempel for barnehagelærere, vernepleiere og sykepleiere. Mangel på ord og uttrykk kan i slike tilfeller hindre en god yrkesutøvelse. Johannesen og Ryens (2019) gjennomgang av pasientjournaler avdekker for eksempel store kvalitative forskjeller mellom sykepleiere med norsk som førstespråk og N2 når det gjelder journalføring. Sykepleiere med N2 gjengir

i mindre grad pasientenes egne refleksjoner og bruker i liten grad beskrivende adjektiver for å nyansere.

Studier som ser på hva som fremmer aktiv språklig deltakelse blant N2-studenter, er få. I en studie av et arbeidsrelatert norskkurs for minoritetsspråklige barnehageansatte konkluderes det imidlertid med «at det aller viktigste på kursene har vært å styrke deltakernes handlingskraft og handlingsrom» (Tkachenko et al., 2018, s. 208). Forfatterne begrunner konklusjonen sin med at økt deltakelse i ulike språksituasjoner vil bidra til å øke N2-studentenes fagkunnskap og språkferdigheter. Forutsetningen for aktiv deltakelse er for mange studenter en følelse av trygghet og tilhørighet på studiene, noe en studentmentorordning kan gi, ifølge Lundestad (2015).

Det å delta aktivt i studiet er viktig for alle studenter, og spesielt for studentene med N2. «Kommunikasjon dreier seg om å håndtere både språklige, interaksjonelle og kulturelle forhold. Derfor er sosial deltaking og erfaring sentralt når man skal lære språk», poengterer Andenæs (2016, s. 96). Ved begynnelsen av et studium har studentene et nokså likt utgangspunkt. De er nye i faget og ukjente med fagspråket og de muntlige og skriftlige fagsjangrene. Gjennom aktiv deltakelse i undervisning, veiledning og samarbeid i både de teoretiske og praktiske studiene øker fagkunnskapen, fagforståelsen og det fagspråklige repertoaret. Dette fører igjen til flere faglige utfordringer, nye og mer avanserte språksituasjoner og ytterligere økt fag- og språkkompetanse. Studenter som ikke er aktive i læringsmiljøet, får ikke de samme mulighetene til språklig og faglig utvikling. Resultatet kan bli at de faglige og språklige forskjellene mellom studentene øker i løpet av studiet og følgelig er større når studentene uteksamineres enn da de begynte studiet.

Forskning har vist at N2-studenter opplever mange situasjoner i studiet som språklig krevende (Selj, 2019; Arntzen & Eriksen, 2019; Greek & Jonsmoen, 2018, 2013; Jonsmoen, 2015a; Steinsvik & Hilditch, 2014). I arbeidet med å mestre disse situasjonene er metaspråklig bevissthet en styrke. Med metaspråklig bevissthet menes «det å ha kunnskap om og kunne reflektere over språk, inkludert en bevissthet om hva man kan og ikke kan» (Haukås, 2014, s. 3). For å bedre de språklige ferdighetene på andrespråket trenger N2-studentene å samtale om egen kommunikasjon, og de trenger veiledning som bidrar til refleksjon og forståelse av hvordan språket brukes i ulike situasjoner (Selj, 2013; Greek & Jonsmoen, 2018). Denne kunnskapen ligger til grunn for Språkmakkertilbudet ved OsloMet.

Språkmakkertilbudet

Målet med språkmakkertilbudet ved OsloMet er å bidra til at N2-studentene finner det enklere å være faglig og sosialt aktive på studiet. Økt deltakelse vil kunne fremme læringsutbyttet, språkferdighetene og den kulturelle kompetansen. N2-studenter fra universitetets ulike fakulteter kontakter Studieverkstedet for å bli tildelt en språkmakker. Før en N2-student kobles til en språkmakker, blir tilbudet nærmere forklart, og N2-studentens behov blir vurdert. Språkmakkerne trenger verken å ha studert norsk eller norsk som andrespråk, men de må være kompetente brukere av norsk språk. Alle språkmakkere gjennomgår et obligatorisk opplæringskurs som inneholder temaene rolleforståelse, veiledning, utdanningskultur, norsk som andrespråk og andrespråkutvikling. Studenter fra samme studium kan settes sammen i et språkpar dersom N2-studenten ønsker det, og det er mulig å få til. Språkparet møtes én time to ganger i uka for å snakke sammen. De avtaler selv møtetidspunkt og møtested. Tema for samtalen bestemmer N2-studenten, men i løpet av samtalen kommenterer

språkmakkeren uttale, flyt, grammatikk og ordvalg med mer. For å styrke N2-studentens metaspråklige bevissthet oppmuntres språkparene til å finne forklaringer på ulike språklige fenomener i fellesskap.

Etter hvert andre møte skal språkmakker og N2-student sammen fylle ut et loggskjema. Loggskjemaet består av fire punkter: 1) dato for møtene, 2) navn på språkmakker og student, 3) hvilke språklige utfordringer eller språklige temaer de har snakket om, og 4) andre kommentarer. Språkparene loggfører aktiviteten uten spesiell kunnskap om lingvistikkens fagord og -begreper. Den pedagogiske begrunnelsen for loggføringen er at samtalene om hva som skal loggføres, medvirker til økt metaspråklig bevissthet hos den enkelte N2-student om hva han/hun kan og ikke kan. Med en slik innsikt skal N2-studenten kunne arbeide mer målrettet med å utvikle norskerferdighetene sine.

Hvert semester arrangeres det én til to språkmakkersamlinger. Der deler språkmakkerne sine erfaringer fra språkmøtene og refleksjoner om organiseringen av tilbudet. På disse samlingene gis det også faglig innputt, for eksempel om hvordan en kan øve på uttale.

Metode og datagrunnlag

Språkmakkertilbudet skal bidra til økt faglig og sosial deltakelse på studiet, og i språkmøtene rettes oppmerksomheten mot norsk språk. For å vurdere om tilbudet fungerer etter hensikten og svarer til målgruppens behov, er det nyttig å vite hva studentparene samtaler om i møtene sine. Dette undersøkes i en studie av språkmakkertilbudet som har følgende forskningsspørsmål: Hvilke temaer tar studentene opp i språkmøtene? Studien skal i tillegg kunne gi ny kunnskap om N2-studentenes utfordringer. Dataene ble samlet inn fortløpende gjennom hele vårsemesteret 2020 og består av digitale logger (Nettskjema) og språkmakkernes svar på et spørreskjema sendt fra Studieverkstedet.

N2-studentene som benyttet seg av språkmakkertilbudet, hadde dekket språkkravet i norsk for å oppnå generell studiekompetanse og kom fra ulike studieprogram ved OsloMet. Samtlige språkmakkerer og N2-studenter samtykket til å delta i studien. Dataene er anonymisert, og studien er meldt til Norsk senter for forskningsdata.

Ved semesterstart hadde Studieverkstedet engasjert elleve språkmakkerer – ti kvinner og én mann – og disse skulle følge opp 19 N2-studenter. Sju språkmakkerer hadde to studenter. Datagrunnlaget for denne artikkelen har vært 154 loggførte språkmøter i perioden 1.01.2020–14.05.2020. I perioden 1.01.2020–12.03.2020 ble det sendt inn 43 logger, mens det i perioden etter at campus ble stengt (12.03.2020–14.05.2020) ble sendt inn 35 logger. Under rubrikken «kommentarer» i loggskjemaet kom det inn sju kommentarer – alle etter 12.03.2020. Dette datamaterialet er supplert med svar fra spørreskjemaet som Studieverkstedet sendte til språkmakkerne etter at tilbudet var avsluttet den 14.05.2020. I skjemaet spørres det etter erfaringene fra semesteret, hvordan språkparene arbeidet før og etter 12.03.2020 samt tanker om videre organisering av tilbudet. Tre språkmakkerer svarte innen 1.06.2020.

Det er benyttet kvalitativ innholdsanalyse ved gjennomgang av loggene. Tilnærmingen til materialet har vært både deduktiv og induktiv. Deduktivt ved at det i loggskjemaet etter spørres hvilke språklige temaer språkparet har arbeidet med, i tillegg til «andre kommentarer». Induktivt fordi forskeren gjennom iterativ nærlesing og analyse av loggene har kategorisert innholdet i følgende fire kategorier: generelle temaer, studierelaterte temaer, grammatikk og uttale.

Resultater

I loggene blir språkparene bedt om å kommentere hvilke språklige utfordringer eller språklige temaer de har snakket om i språkmøtene. Språkparene skiller imidlertid ikke mellom språklige utfordringer, språklige temaer og andre temaer i det de skriver. I stedet fremgår det av loggene at de anser samtalene, uavhengig av tema, som en del av det språklige arbeidet som gjøres, blant annet med tanke på aktiv deltakelse i ulike dialoger, forståelse av språklige ytringer i ulike kontekster, tilpasning av språket etter situasjon og bruk av klart språk.

Loggføring

Ni språkpar loggførte språkmøtene sine vårsemesteret 2020. Fire språkpar hadde mellom fire og ti logger før stengingen av campus, og mellom fem og ni logger etter nedstengningen. Tre av de fire hadde flere logger etter stengingen enn før. Tre språkpar sluttet å skrive logger etter at språkmøtene måtte skje digitalt. To av disse språkparene hadde møttes henholdsvis to og to fire ganger. Det tredje paret hadde gjennomført 18 språkmøter som ifølge loggene fungerte etter hensikten. Ett språkpar ble etablert etter at campus ble stengt.

I all hovedsak er det språkmakkeren som fører ordet. Når «jeg» brukes i loggene er det alltid språkmakkeren det refereres til. N2-studenten nevnes som «han/hun», «studenten» eller ved navn, men også «vi» brukes.

Generelle temaer

Loggene forteller at N2-studentene tar opp en rekke ulike tema hentet fra dagliglivet. Det kan være alt fra fritidssysler og høytider til jobb og politikk. Her følger et typisk loggeksempel:

Chattes på NRK TV – diskusjon om likestilling, med ulike bakgrunn (av kulturelle og religiøse årsaker). The Act – Gypsy Rose – skummel serie. Lavt blodsukker, trening, helse. NN følte seg litt dårlig denne timen, så vi snakket rolig og sakte om få ting.

Samtalene dreier seg ofte rundt samfunnsrelaterte emner. Når N2-studentene snakker om temaer som kildesortering, matvarer med nøkkelhull, fastlegeordning, handler det om å forstå hvordan det norske samfunnet er organisert. Når de snakker om temaer som integrering og kulturforskjeller handler det i stor grad om å forstå seg selv i møte med andre: «Videre snakket vi om norskfødte med utenlandske foreldre; hvordan vi integreres, og hva man kan gjøre feil. NN er veldig opptatt av å passe inn og tilpasse seg siden hun ble født i Kina.» Språkparene snakker også om ulike medieoppslag som global oppvarming, presidentvalget i USA og flyktnings situasjonen i Hellas: «Vi snakket om nyheter knyttet til koronaviruset og situasjonen i en flyktningleir i Hellas. Vi så på en kort video om sistnevnte tema og snakket om det.»

Noen av temaene velger de å drøfte, noe følgende loggutdrag viser: «Vi har også diskutert fordeler og ulemper med sosiale medier» og «vi [har] snakket om og diskutert podkast nr. 12 på lærerrommet som tar for seg unge og det digitale livet.»

Etter at språkmøtene måtte foregå digitalt, fortsatte språkparene å snakke om og diskutere temaer fra hverdagen og media.

- Vi har snakket om hva slags serier vi liker å se på, og gitt sammendrag om hva de handler om. Studenten hadde med noen ord til møtet som han ville få forklart, bl.a. «tilsvarende» og «tatt opp på studiet». Mens vi snakker, skriver jeg alltid ned språkfeil han gjør, og kommenterer disse på slutten av samtalen.

- Vi har snakket om en podkast som heter narkotika på skolen. Vi snakket om utfordringer knyttet til narkotikabruk på skoler i Norge. Vi snakket om ulike lover og regler i Norge. Studenten var veldig aktiv og uttrykket egne meninger og tanker. Jeg hjalp studenten med å uttale ord og uttrykk samt setninger som han formulerte feil.
- Vi har diskutert fordeler og ulemper med internett og moderne teknologi.
- Så en nyhetsartikkel om at Stovner er bydelen som har flest smittede i Oslo ift innbyggertall, og diskuterte mulige årsaker til dette.

Utover i semesteret snakket språkparene oftere og oftere om koronapandemien. Koronapandemien nevnes 18 ganger i loggene. I en siste logg fra et studentpar er nyheter om covid-19-vaksine og gjenåpning av skoler temaer. Med en ny situasjon i verden følger nye ord og begreper som skal forstås og læres, i tillegg til en ny hverdag som skal gi mening og mestres, noe som kommer frem i loggene.

- . . . samtalen gikk ut på å diskutere den situasjonen vi befinner oss i. Studenten hadde hørt og lest om ulike begreper knyttet til arbeid og studentenes hverdag. Han ville få en oppklaring i hva det han hadde hørt, betydde. Lurte på hva begreper som permittering, oppsigelse, dagpenger, unntakstilstand osv. betyr.
- Vi har snakket om hendelser som har skjedd på jobben til NN pga. koronaviruset.
- Vi snakket også om koronautbruddet og dets konsekvenser for individet og staten. Hadde en fin samtale hvor studenten fikk uttale seg uten avbrudd fra språkmakkerens side. Når han stod fast og ikke klarte å finne det riktige ordet eller begrepet, så hoppet språkmakkeren inn.

Studierelaterte temaer

De fleste temaene som tas opp i språkmøtene, er studierelaterte. N2-studentene snakker om fagemner de arbeider med, som for eksempel musikk i barnehagen, aktiviteter og tiltak for personer med demens og teorier innenfor ergoterapi. I mange tilfeller er N2-studentenes samtaler om fagstoff en bearbeidelse av hva de har lest, fått undervisning i, eller blitt forelest om. I en logg står det at «studenten ga et sammendrag av forelesningen hun var på i dag».

I språkmøtene arbeides det også med muntlige og skriftlige oppgaver i teoretiske og praktiske studier. N2-studentene bruker blant annet møtene til å forberede muntlige fremføringer og diskutere skriftlige arbeidskrav – hvordan oppgavene skal forstås og hva de må gjøre for å innfri de kravene som stilles.

Andre time hadde hun med en oppgave de har gjort på skolen, og leste oppgaven høyt, og vi snakket om forståelse av oppgaveteksten, hva de faktisk spør om osv. Etterpå leste hun svaret sitt høyt, hvor jeg forklarte betydningen av ord og rettet på uttale, pluss at hun fikk trening i å forklare fagbegreper.

Praksisstudier er et tema språkparene bruker mye tid på (12 kommentarer i loggene). N2-studentene spør språkmakkerne om hvordan praksisstudier fungerer. De bruker språkmøtene under praksisperioden til å forberede midtveis- og sluttvurderinger, og de snakker om erfaringene sine fra praksisoppholdet, blant annet om hvordan vanskelige situasjoner har påvirket dem og om situasjoner der de ikke har forstått eller fått med seg det som er blitt sagt. Positive tilbakemeldinger blir også nevnt.

- Vi har også snakket om praksis og hvordan det går der. Studenten nevner at det er vanskelig å få med seg alt som blir sagt der, spesielt når hun må gjøre to ting samtidig, f.eks.

stelle en pasient og samtidig få med seg det pasienten eller andre sier. Studenten har fortalt om ulike utfordringer fra praksis, bl.a. legemiddelhåndtering.

- Vi snakket mye om praksis og utfordringer studenten har hatt der på grunn av språket. Han har hatt noen misforståelser i praksis fordi han ikke har skjønt hva som har blitt sagt.
- Hun fortalte at andre har merket at norsken hennes har blitt bedre etter at hun startet med språkmakker, og sier at hun har anbefalt tilbudet til medstudenter.

Eksamen nevnes 14 ganger i loggene. Språkparene samtaler om ulike eksamensformer som hjemmeeksamen og muntlig eksamen, og deler eksamenserfaringer. De bruker også tid på å analysere tidligere eksamensbesvarelser for å stille bedre rustet til neste eksamen.

- Vi snakket om en hjemmeeksamen studenten skal ha i nærmeste fremtid. Han ville diskutere hvordan man bør angripe en oppgave. I tillegg gikk vi igjennom hvilke punkter han burde jobbe mer med for å kunne skrive en bedre oppgave.
- I dag leste vi gjennom NN eksamensbesvarelse fra en eksamen hun hadde i desember, da hun hadde fått tilbakemelding om at det var mye språkfeil i teksten.

Midtveis i semesteret nevnes for første gang litteratursøk, relevant faglitteratur og valg av bacheloroppgave: «Vi diskuterte også fordeler og ulemper med å skrive bacheloroppgave alene og i gruppe.» Utfordringer med å samarbeide med medstudenter tas opp: «Studenten har fortalt om språkutfordringer han møter på i gruppearbeid. Han sier at han sliter med å uttrykke seg når han må jobbe i grupper.»

Kommentarer etter 12.03.2020 som gjelder fagemner, oppgaver, praksis og eksamen likner kommentarene før stengingen av campus. Samtalene om koronapandemien har dreid seg fra det generelle til hvordan koronatiltakene påvirker studiesituasjonen.

- Vi har snakket mye om hvordan korona har påvirket praksis, eksamen, jobb, studenters økonomi og hverdagen generelt.
- Studenten fortalte om utfordringer han har opplevd med å ha forelesninger på nett. På slutten av begge timene kommenterte jeg uttalen hans, bøyning av substantiv og ordvalg.
- Studenten har fortalt om ulike alternative former for praksis som de har fått.
- Vi har snakket om utsatt praksis og usikkerheten det fører til.
- . . . hvordan studiehverdagen blir fremover. Vi har snakket om hvordan vi tror høstsemesteret blir. Jeg har retta på uttale, ordrekkefølge og samsvarsbøyning.

Grammatikk

Elleve logger nevner eksplisitt grammatiske temaer. Temaene som trekkes frem, er samsvarsbøyning, bøyning av substantiv og verb, mengdeord og konjunksjoner. Også andre grammatiske temaer tas opp, for eksempel:

- Om bruken av «mange og masse», om ord på norsk som er vanskelige, som f.eks. ordet «gjenta», og setninger som «vi sees».
- . . . forskjellen mellom «kom hit» og «kom her.» Og når vi skal bruke «dette» eller «denne» for et objekt.

Følgende loggeksempel viser hvordan språkparene arbeider med grammatikk: «Vi gikk igjennom oppgavens struktur og det rent grammatiske. Studenten ville vite hvilke

gjentakende feil han hadde. Vi gikk igjennom ting som bl.a. når og hvordan man bruker 'samt'.»

Til språkmøtene tar N2-studentene med ord og uttrykk som de ønsker å få forklart, slik at de kan forstå og mestre dem. Det viser seg i loggene blant annet på følgende måte:

- Vi har snakket om slang og sett et par korte videoer om kebabnorsk. Dette gjorde vi fordi studenten fortalte at hun ikke forstår slang så godt, og at hun derfor ikke alltid forstår hva medstudentene sier.
- NN hadde skrevet ned en del ord/uttrykk som hun var litt usikker på. Vi fikk snakket gjennom forskjell på ennå/enda, såpass, takk for sist og forskjell på høflige uttrykk og hverdagslige. Snakket også litt om banneord.
- Studenten hadde med seg noen ord som hun ville ha forklart, som bl.a. «neppe», «til tross for» og «i alle fall». Jeg forklarte ordene og ga noen eksempelsetninger.

Uttale

Gjennom hele semesteret har studentene arbeidet med norsk uttale, og i loggene kommer det frem hvordan de har arbeidet. De vanligste metodene er enten at språkmakkeren kommenterer uttalen der og da, eller at ord og uttrykk som uttales feil eller uklart, skrives ned. Så kommenteres det mot slutten av språkmøtet, slik at samtaleflyten ikke brytes. En tredje metode som nevnes, er høytlesing.

- Retter alltid på henne når vi snakker muntlig, da hun ønsker dette. :)
- Jeg har skrevet ned ord han har uttalt feil underveis sånn at jeg kan kommentere uttalen hans på slutten av timen.
- Vi har jobbet mye med uttale. Studenten leste oppgaven høyt og jeg kommenterte uttale. Hun sliter litt med uttale av o, æ og ø.
- Studenten vil ha hjelp til å uttale noen ord riktig slik som f.eks. assimilere.

Andre kommentarer

Under «andre kommentarer» i loggskjemaet er, som nevnt, alle sju innspillene etter 12.03.2020. Én kommentar handler om hva språkmakkeren ønsker å forberede til neste språkmøte, og en annen om en fornøyd student: «NN fortalte at tilbudet har vært nyttig og noe han har trivdes godt med. Han føler at norsken hans har blitt bedre.» De andre fem kommentarene handler om overgangen fra fysiske til digitale språkmøter, og samtlige poengterer det positive ved å kunne møtes digitalt. Følgende loggutdrag er representativt for kommentarene: «Vi begge synes det funker bra å snakke via videochat. Studenten forteller at han ikke føler noe forskjell mellom å snakke via video og å møtes face-to-face, så tilbudet er like nyttig nå.» I svarene fra spørreskjemaet ved semesterslutt kommer det frem at flere av parene allerede før 12.03.2020 var godt i gang med å ha digitale samtaler fordi det var vanskelig å finne tid til fysiske møter.

Studenten hadde mye å gjøre med både skole, små barn og livet ellers. Det lot seg ikke gjøre å møtes fysisk, ettersom timeplanene våre var svært forskjellige. Vi snakket sammen stort sett via Skype på kveldstid. Dette fungerte godt for begge to. For han var det viktigste å få praktisert norsk.

Også språkmakkere som gjennomførte digitale språkmøter for første gang etter at campus ble stengt, mener at språkmøtene fungerer like bra digitalt som fysisk. Samtlige

språkmakkere som svarte på skjemaet, anbefaler at språkmøtene holdes digitalt i fremtiden.

Diskusjon

Språkmakkertilbudet svarer godt til de språklige behovene N2-studentene har. I språkmøtene arbeider N2-studenten med grammatikk, uttale, språk brukt i ulike sammenhenger, og med å forstå og innfri de faglige og språklige kravene studiet stiller. Uansett hvilket tema som tas opp i språkmøtene, synes språkparene å holde et språklig fokus. Samlet sett er det likevel få logger som eksplisitt nevner grammatiske temaer, noe som kan skyldes at språkparene mangler ord og begreper for å beskrive hva det er de arbeider med i språket.

I loggene kommer det frem at N2-studentene har behov for både å praktisere norsk og snakke om språk og fag. Dette samsvarer med resultater fra andre studier som ser på N2-studentenes studiesituasjon (Selj, 2019; Arntzen & Eriksen, 2019; Greek & Jonsmoen, 2018, 2013; Jonsmoen, 2015a; Steinsvik & Hilditch, 2014). I en norsk undersøkelse blant innvandrerstudenter fra land utenfor Norden oppga 1/3 at de sjelden eller aldri var sammen med norske venner og medstudenter utenom studiene (Norsk språktest, 2008). Skal N2-studentene utvikle norskferdighetene sine, er aktiv språklig samhandling med andre medstudenter som mestrer språket godt, av sentral betydning (Andenæs, 2016; Tkachenko et al., 2018; Jonsmoen 2015a). I språkmøtene kan N2-studentene reflektere over erfarte språksituasjoner og forberede seg på nye. Samtalene med språkmakkerne kan bidra til at N2-studentene etter hvert finner det lettere å være språklig og faglig aktiv sammen med medstudenter og med det øke sitt generelle ordforråd, sitt fagspråklige repertoar og sine fagkunnskaper.

Selv om bakgrunnen for valg av samtaletemaer ikke alltid nevnes i loggene, og temaene dermed ikke settes inn i en kontekst, gir loggene likevel informasjon om hva språkparene velger å samtale om. Språkparene er innom et bredt spekter av tema – noen hverdagslige, noen samfunnsaktuelle og de fleste studierelaterte. Ingen av samtaletemaene er irrelevante for språklig utvikling. Temaene aktiviserer ord og uttrykk fra ulike domener og bidrar til at N2-studentene utvider vokabularet ditt, samtidig som de får samtaletrening (spontantale, flyt, turtaking, respons, uttale, prosodi med mer).

Studenter trenger et stort og variert ordforråd for å kunne mestre studiehverdagen, blant annet trenger de ord for å forstå faget og vise fagforståelse. Fagforståelsen må de synliggjøre på ulike språklige arenaer og innen ulike sjangre. Det er stor språklig forskjell på å skrive teoretisk om sykepleierens samtale med en dement pasient under morgenstellet og å selv føre en slik samtale. Studier viser at en årsak til prestasjonsforskjeller mellom N1- og N2-brukere i utdanning skyldes et mangelfullt ordforråd og begrepsapparat på andrespråket (Selj, 2008, 2013; Jonsmoen, 2008a, 2008b; Kanstad, 2013). At N2-studentene velger å arbeide med å forstå og mestre ord og uttrykk i språkmøtene, synes derfor å være en god prioritering. Språket er et viktig arbeidsverktøy i studiene og i mange yrker, og for å kunne kommunisere hensiktsmessig må en beherske fagets muntlige og skriftlige sjangere og tilhørende vokabular (Jonsmoen, 2015a).

I loggene kommer det frem at N2-studentene kan oppleve samarbeid med medstudenter som vanskelig, noe forskningen er kjent med (Selj, 2019; Arntzen & Eriksen, 2019; Jonsmoen, 2015a; Steinsvik & Hilditch, 2014; Jonsmoen & Greek, 2013). Det er derfor positivt at språkparene snakker om studentsamarbeid og diskuterer ulike temaer i språkmøtene. Diskusjonene kan bidra til at N2-studentene tilegner seg et repertoar av ord, uttrykk og kanskje også argumentasjonsteknikker som gjør at han/hun lettere klarer å fremme egen kunnskap og egne synspunkter i samarbeidsrelasjoner. Diskusjonene gir også trening i å se et

tema fra ulike ståsteder – en ferdighet studenter generelt trenger å ta i bruk når fagkunnskapene skal anvendes i teoretisk og praktisk arbeid, individuelt eller sammen med andre.

I språkmøtene får N2-studentene trening i å småprate om løst og fast, noe som kan være vanskelig på et andrespråk (Greek & Jonsmoen, 2018, 2020; Johansen, 2018). Det er imidlertid viktig å beherske denne kommunikasjonsformen ettersom den bidrar til at en raskere blir kjent med medstudenter og kollegaer og dermed får flere muligheter til å praktisere norsk, knytte viktige sosiale bånd og få tilgang til nødvendig informasjon. N2-studentenes behov for å snakke om koronapandemien skyldes kanskje nettopp det siste – at det kan være vanskelig å oppfatte informasjon som gis på et andrespråk. I tillegg er, som tidligere nevnt, slike hverdagslige samtaler for mange en del av yrkesutøvelsen og følgelig en fagsjanger som skal mestres.

I møte med andre, for eksempel i en studiesammenheng eller profesjonell setting, bør en tenke over hvordan ens fremtreden i ord og handling kan bli oppfattet. Det er en fordel å kunne presentere seg på en imøtekommende og tillitvekkende måte for å knytte kontakter, bli kjent og få innpass i faglige, språklige og sosiale fellesskap (Jonsmoen, 2015a; Jonsmoen & Greek, 2013). Det er også nødvendig i møtet med målgruppen for arbeidet en skal gjøre. Når en presenterer seg, krever det at en har ord, uttrykk og handlemåter som bidrar til at en fremstår slik en ønsker. Selvpresentasjonen er således et aktuelt tema for språkmøtene, og i en av loggene nevnes det at N2-studenten ønsker å få norske høflighetsfraser forklart. Likevel blir ikke selvpresentasjon vektlagt i loggene. En forklaring kan være at språkparet ikke anerkjenner temaets betydning for språk- og faglæring og yrkesutøvelse.

N2-studentenes språklige utfordringer er mangefasettete (Tkachenko, 2015). Antallet logger som nevner samfunns- og studierelaterte temaer, tyder på at N2-studentene mangler noen de kan snakke med om disse temaene. Tematikken kan dessuten ha en sammenheng med N2-studentenes behov for å forstå hvordan systemene fungerer og hvilke forventninger og krav som stilles til dem. Loggene vitner om at flere N2-studenter har behov for kontakt med personer som har kunnskap om norske forhold og norsk språk, slik at de kan forstå denne delen av kulturen bedre, deriblant utdanningskulturen de nå er en del av – noe også studiene til Selj (2019) og Arntzen og Eriksen (2019) viser.

Lærere på norskkurs kan veilede N2-studentene i norsk kultur- og samfunnskunnskap. Imidlertid mangler mange N2-studenter både tid og overskudd til å delta på fastlagte kurs utenom ordinært studium (Jonsmoen & Greek, 2018; Lundestad, 2013). Både undersøkelsen av språkmakkertilbudet og Greek og Jonsmoens studie fra 2018 viser at N2-studentene i liten grad befinner seg på campus utenom obligatorisk undervisning. Snittalderen i studentbefolkningen ved OsloMet studieåret 2018–2019 var 29 år (OsloMet, 2020), noe som tilsier at flere av dem som benytter seg av språkmakkertilbudet, har forpliktelser overfor familie og jobb i tillegg til studiet. En språkmakker har skrevet følgende i en logg: «Studenten hadde mye å gjøre med både skole, små barn og livet ellers. Det lot seg ikke gjøre å møtes fysisk.» Språkmakkerne anbefaler digitale språkmøter fordi det gjør tilbudet mer tilgjengelig. Tilgjengelighet er også grunnen til at språkparene selv bestemmer når og hvor språkmøtene finner sted.

I praksisperioder er det vanskelig for mange språkpar å møtes ettersom studentene kan ha praksisplass langt fra universitetets campus. Samtidig forteller loggene at N2-studentene har et særlig behov i denne perioden for å diskutere ulike språkrelaterte situasjoner som oppstår. Under praksisstudiene er de fleste studentene i et arbeidsmiljø der sosial småprat, faglig informasjonsutveksling og fagdiskusjon går om hverandre. En casestudie fra et sykehus konkluderer med at de «raske skiftene mellom emner og mellom det private og det profesjonelle medfører store utfordringer for den som er ny og ukjent med sjargongen»

(Jonsmoen, 2015a, s. 88). Det at arbeidsplassen kan være en utfordrende språkarena, kommer også frem i en studie fra Sverige (Sandwall, 2010). Den viser blant annet at språklærerne synes det er ubehagelig å bryte inn i pågående arbeid for å be om ordforklaringer. Å fortsette med jevnlig språkmøter – gjerne digitale – under praksisstudiet synes derfor fornuftig med tanke på å sikre et faglig og språklig utbytte i en krevende situasjon. Digital veiledning som erstatning for fysiske møter er ikke noe nytt. Lærere ved sykepleierutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet har siden 2015 gitt fleksibel, effektiv og god sykepleiefaglig veiledning via internett for studentgrupper som har hatt praksisstudier langt unna studieinstitusjonens campus (Kvilhaugsvik et al., 2019).

Informasjonen loggene gir om hvor ofte språkparene møtes, bør tas med i evalueringen av språkmakkertilbudet. Dersom den fleksible organiseringen av språkmøtene bidrar til at målgruppen lettere kan delta i tilbud utenom ordinært studium, er det relevant kunnskap å bringe inn i diskusjonen om hvordan en kan støtte andrespråkutvikling hos N2-studenter. Loggene forteller at tre språkpar møttes oftere enn før etter at språkmøtene ble digitale, mens tre språkpar sluttet å møtes. Det kan være flere årsaker til at språkmøtene opphørte, blant annet mangel på tid, lite språklig utbytte, at språkmøtene ble digitale eller at studentene ikke fungerte godt sammen. Kjemien mellom studentene er en årsak som også Lundestad (2013) trekker frem i sin studie når hun forklarer hvorfor noen N2-studenter hadde få møter med studentmentorene sine. En må dessuten forvente at språkmakkertilbudet ikke passer for alle, og at noen N2-studenter derfor avslutter språkmøtene sine. Om språkmøtene skal være digitale, slik språkmakkerne anbefaler, bør det undersøkes hvordan kontakten mellom N2-studentene og språkmakkerne best kan etableres. Loggene viser at de språkparene som hadde etablert en god relasjon i fysiske møter før stengingen av campus, fortsatte språkmøtene på nett, mens språkparene som hadde få fysiske møter før stenging, sluttet å møtes.

Loggene forteller at N2-studentene gjennom språkmøtene får anledning til å øke den metaspråklige bevisstheten sin. De bruker språket, de snakker om språket, og de får språklig veiledning. Et element som skulle bidra til den metaspråklige refleksjonen, var loggene. Språkmakkerne var informert om hensikten med loggene, men likevel tyder dataene på at språkparene ikke helt forstår hva og hvorfor de skal loggføre språkmøtene. Språkmakkerne fører ordet i loggene, og det er ikke mulig å vite i hvilken grad og på hvilken måte N2-studentene har vært delaktige. Vi vet dermed heller ikke om loggene er brukt etter hensikten – som en språklæringsstrategi. Funnene viser at det vil være hensiktsmessig å vektlegge språklæringsstrategier i større grad i opplæringen av språkmakkerne og i informasjonen om tilbudet til N2-studentene. Det å tydeliggjøre for både språkmakkerne og N2-studentene at loggføringen i seg selv er en språklæringsstrategi, synes å være nødvendig. Loggbeskrivelsene av hvordan studentene arbeidet i språkmøtene, tyder på at språkparene enten ikke er klar over at det de skildrer, faktisk er ulike språklæringsstrategier, eller at de finner det overflødig å nevne fordi det er selve kjernen i språkmakkertilbudet. Bare én logg nevner eksplisitt strategier for språklæring: «Vi har også snakket om ulike måter å lære mer norsk på, f.eks. lesing av bøker og nyheter.»

Konklusjon

I studien ble loggene til ni språkpar analysert, og selv om det ikke kan trekkes noen generaliserbare konklusjoner, peker funnene i studien på noen tendenser. Funnene antyder at N2-studentene som har mange møter med språkmakker, opplever at språkmøtene har positiv innvirkning på norskferdighetene. I språkmøtene snakker språkparene om temaer hentet fra hverdagen, media og studiet. De arbeider med grammatikk og uttale. I tillegg til

språktrening og økt metaspråklig bevissthet får de i språkmøtene noen å snakke med om studiene og om den norske kulturen. Samtidig viser studien at studentparenes refleksjon rundt språklæringsstrategier med fordel kan styrkes. Språkmakkerne har gode erfaringer med digitale språkmøter, og de anbefaler digitale språkmøter også i fremtiden ettersom slike møter gjør tilbudet mer tilgjengelig.

Dersom språkmakkertilbudet ved OsloMet fortsetter, vil det være interessant å forske på det språklige utbyttet N2-studentene har av språkmøtene. Det kan blant annet gjøres ved at forskere følger N2-studentenes språkutvikling fra de begynner med språkmøtene til de slutter. Skal digitale språkmøter være standard, vil det være nyttig å undersøke om studentene først bør møtes fysisk for å bli kjent med hverandre før de går over til digitale møter, og ikke minst hvilke kvalitative forskjeller det eventuelt er mellom fysiske og digitale språkmøter.

Litteratur

- Andenæs, E. (2016). Språk og språkopplæring på jobb: fag, relasjoner og deltaking. *Språkrådets skrifter nr. 6. Sykehuset, samfunnet og språket*. Oslo: Språkrådet. 2016.
- Andersson, M. (2014). Närvaro som märks. Rasifiering och tillhörighetsarbete i den svenska akademien. I K. Sandell (red.), *Att bryta innanförskapet. Kritiska perspektiv på jämställdhet och mångfald i akademien* (s. 196–217). Makadam förlag.
- Arntzen, R. & Eriksen, O. (2019). Kulturell kapital og akademisk integrering. Studenter med innvandrerbakgrunn forteller om sine erfaringer med norsk utdanning. *Uniped*, 42(4), 400–414. <https://doi.org/10.18261/issn.1893-8981-2019-04-06>
- Behtoui, A. & Leivestad, H. (2019). The “stranger” among Swedish «homo academicus.» *The International Journal of Higher Education Research*, 77(2), 213–228. <https://doi.org/10.1007/s10734-018-0266-x>
- Fekjær, S.B. & Leirvik, M.S. (2011). Silent Gratitude: education among Second-Generation Vietnamese in Norway. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 37(1), 117–134. <https://doi.org/10.1080/1369183x.2011.521365>
- Greek, M. & Jonsmoen, K.M. (2013). Skriveveiledning til økt fag- og tekstforståelse. *Norsk Pedagogisk Tidsskrift*, 97(4–5), 281–291.
- Greek, M. & Jonsmoen, K.M. (2018). Studenter med norsk som andrespråk mangler nødvendige språkferdigheter. *Sykepleien*, (72471). <https://doi.org/10.4220/sykepleiens.2018.72471>
- Greek, M. & Jonsmoen, K.M. (2020). Transnational academic mobility in universities: the impact on a departmental and an interpersonal level. *Higher Education*, (118). <https://doi.org/10.1007/s10734-020-00558-7>
- Haukås, Å. (2014). Metakognisjon om språk og språklæring i et flerspråkligsperspektiv. *Acta Didactica*, 8(2). <https://journals.uio.no/adno/article/view/1130/1009>
- Johannesen, L.M. & Ryen, E. (2019). Pasienters synlighet og medvirkning i vaktskifterapporter. I R. Hellesø og R.M. Olsen (Red.). *Digitalisering i sykepleietjenesten – en arbeidshverdag i endring* (s. 33–47), <https://doi.org/10.23865/noasp.71>
- Johansen, J.S. (2018). «Jeg fryser til is når noen snakker til meg på norsk»: «Safe space» for internasjonalt ansatte i UH-sektoren. *NOA-konferansen 2018*, 11.–12.11.2018.
- Jonsmoen, K.M. (2015a). Språk og profesjonsstudier. I M. Greek & K.M. Jonsmoen (Red.), *Språkmangfold i utdanningen* (s. 79–96). Gyldendal Akademisk.
- Jonsmoen, K.M. (2015b). Studieverksted – et pluss for studentene. I M. Greek & K.M. Jonsmoen (red.), *Språkmangfold i utdanningen* (s. 258–279). Gyldendal Akademisk.
- Jonsmoen, K.M. & Greek, M. (2013). *Studer med mål og mening. Veien gjennom studiet*. Gyldendal Akademisk.
- Jonsmoen, K.M. & Greek, M. (2017). På stø kurs inn i akademia? *NOA*, (1), 5–32.
- Jonsmoen, K.M. (2008a.) Ikke en dag uten en linje – Skrivning og minoritetsspråklige studenter i høyere utdanning. *Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning*, 9(1), 45–62.

- Jonsmoen, K.M. (2008b). Å være student i et flerkulturelt miljø. *HiO-rapport 2008, nr. 11*. Høgskolen i Oslo.
- Kanstad, M. (2013). Syn på språk og vurdering av studenter med norsk som andrespråk. *Norsk Pedagogisk Tidsskrift, 04–05*, 299–280.
- Kvilhaugsvik, B., Steinsland, R.A.B. & Almås, A.G. (2019). Sykepleierstudenter får praksisveiledning i virtuelle møter. *Sykepleien, (78181)*. <https://doi.org/10.4220/sykepleiens.2019.78181>
- Leirvik, M.S. (2010). “For mors skyld”. Utdanning, takknemlighet og status blant unge med pakistansk og indisk bakgrunn. *Tidsskrift for ungdomsforskning, 10(1)*, 23–47.
- Lundestad, M. (2015). Studentmentorordning i høyere utdanning – en mulighet for gjensidig læring mellom studenter. I M. Greek & K.M. Jonsmoen (red.). *Språkmangfold i utdanningen* (s. 236–257). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Mählck, P. & Thaver, B. (2010). Dialogue on gender and race equality. *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal, 29(1)*, 23–37.
- OsloMet (2020). *OsloMet – storbyuniversitetet Kvalitetsrapport for studieåret 2018–2019*.
- Sandwall, K. (2010). “I Learn More at School”: A Critical Perspective on Workplace-Related Second Language Learning In and Out of School. *TESOL, 44(3)*, 542–574. <https://doi.org/10.5054/tq.2010.229270>
- Selj, E. (2008). Skrivning når norsk er andrespråk. I E. Selj & E. Ryen (red.), *Med språklige minoriteter i klassen* (s. 132–56). Cappelen Akademisk.
- Selj, E. (2013). Ikke morsmål, ikke andrespråk, men norsk 3? Fagforståelse og språkutvikling i klasserommet. *Norsklæreren, (1)*, 44–52.
- Selj, E. (2019). Språklige minoriteter i auditoriet (SmiA) Utfordringer, håndtering og muligheter. *Uniped, 42(4)*, 381–399. <https://doi.org/10.18261/issn.1893-8981-2019-04-05>
- SSB (2020a). *Studenter i høyere utdanning*. Hentet fra: <https://www.ssb.no/utuvh>
- SSB (2020b). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. Hentet fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/09817/tableViewLayout1/>
- Steinsvik, B. & Hilditch, G. (2014). Tospråklige lærerstudenters erfaringer med gruppearbeid. Skremmende og konfliktfylt eller demokratisk og lærerikt? *Cepra-striben – tidsskrift for evaluering i praksis, (16)*, 77–85. Hentet fra <https://journals.ucn.dk/index.php/cepra/article/view/129/123>
- Tkachenko, E. (2015). «Alle lærere er språklærere» – også i høyere utdanning.» I M. Greek & K.M. Jonsmoen (red.), *Språkmangfold i utdanningen* (s. 201–220). Gyldendal Akademisk.
- Tkachenko, E., Bratland, K. & Homme B.F. (2018). Barnehagen som språklæringsarena for flerspråklige barnehageansatte i arbeidsrettet norskopplæring. *NOA, 34(1–2)*, 189–212.